

A CSALÁD AZ ÁLLAM ÉLETÉBEN*

VARGA LÁSZLÓ SJ

Közkeletű lett az államot, mint a nemzet politikai szervezetét, épülethez hasonlítani. Ezt az eléggé szemléletes gondolatképet könnyű elemezni és kiszínezni, sokszor nem csekély rovására a tárgyi igazságnak. Azt szokták mondani, hogy az állam az a sajtáságos épület, amelynek födele alatt meghúzódik és falai között éli le életét a nemzet. Amint a mai ember sietve rombolja le a múlt század bérházait, palotáit és szállodáit, hogy kényelmesebb, tökéletesebb építményeket állítson helyükre, éppen úgy igyekszik az állam házát is igényeinek megfelelő újjal fölcserélni. A politikai házbontás és építés vérmes kedvű konjunktúrája köszöntött ránk, és mint ilyen alkalmakkor az ipar terén is tapasztalható, a felelőtlen vállalkozók nagyon könnyen magukhoz ragadják a vezetést. A mérnöki szakma stílusa átragadt a gondolkozásra, és az egész közélet e stílus szerint kezd alakulni. Van valami megkapó összefüggés a kettő között. A mai mérnök vasból és betonból soha nem látott gyorsasággal emel felhőkarcolót, és a politikai mozgalmak a rohamcsapatok acéljából meg a megbűvölt embertömeg betonjából máról holnapra vadonatúj államot építenek a régi helyén. Kár arról vitatkozni, mennyire bölcs eljárás a társadalmi élet folytonosságát oly vakmerően megtörni, mint az ma történik vagy holnap történni fog a szenvedély erejének vad nyomása alatt. Sokkal végzetesebb az, hogy a nagy reformnak teljesen hazug tartalmat adnak, félreismerve az állam természetét és a nép igazi érdekét.

ÁLLAMREFORM

Nálunk közvetlenül nem a marxizmus veszélye fenyeget, bár a láthatárról még korántsem tűnt le annyira, mint egyesek gondolják, hanem az a szellem, amely a tudást gúnyolva, a kritikát megvetve, az értelmet száműzve az ösztönt tekinti az élet, cselekvés, kultúra és politika egyet len irányító elvének. Az ész ebben az új világnézetben csak mint *der sogenannte Verstand*, a lelki sötétség, a korlátoztóság jelképe és jelzője szerepel; a tudatlanság és tévedés bálványa, amely vaksággal veri meg minden hívét. A professzorok, a kutatók, a tudósok és gondolkodók alkonya ez, amelyet a „csalhatatlan” ösztön szikrázva tündöklő napja vált föl. Pedig ez is csak elmélet, a tudatos és hanyatló barbárság filozófiája, amely mint visszahatás egészen érthető, de semmiképpen nem menthető. Képzőletesség nélkül előre sejteni lehet, mi lesz a következmény, ha a legpolitikusabb kor embere szándékosan elutasítja magától a politikai tudást, és a szakértelem hiányával dicsekszik. Minél mélyebben hatolunk be a mindenség titkainak ismeretébe, amire az ösztön sohasem képesít bennünket, annál világosabb lesz előttünk, hogy minden valóság telítve van értelemmel és a teremtő gondolat

* Az írás eredetileg a *Magyar Kultúra* 1937. december 5-i számában jelent meg, a 291–294. oldalakon. (A szerk.)

MAGYAR KULTÚRA

1937. december 5. XXXV. évf. 91. szám

A család az állam életében

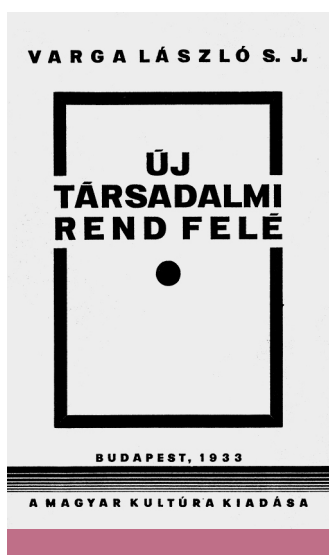
Írta dr. Varga László S.J. (Budapest)

Közkeletű lett, az államot mint a nemzet politikai szervezetét épülethez hasonlítani. Ezt az eléggé szemléletes gondolatképet könnyű elemezni és kiszínezni, sokszor nem csekély rovására a tárgyi igazságnak. Azt szokták mondani, hogy az állam az a sajtáságos épület, amelynek födele alatt meghúzódik és falai között éli le életét a nemzet. Amint a mai ember sietve rombolja le a múlt század bérházait, palotáit és szállodáit, hogy kényelmesebb, tökéletesebb építményeket állítson helyükre, éppen úgy igyekszik az állam házát is igényeinek megfelelő újjal fölcserélni. A politikai házbontás és építés vérmes kedvű konjunktúrája köszöntött ránk, és mint ilyen alkalmakkor az ipar terén is tapasztalható, a felelőtlen vállalkozók nagyon könnyen magukhoz ragadják a vezetést. A mérnöki szakma stílusa átragadt a gondolkozásra, és az egész közélet e stílus szerint kezd alakulni. Van valami megkapó összefüggés a kettő között. A mai mérnök vasból és betonból soha nem látott gyorsasággal emel felhőkarcolót, és a politikai mozgalmak a rohamcsapatok acéljából meg a megbűvölt embertömeg betonjából máról holnapra vadonatúj államot építenek a régi helyén. Kár arról vitatkozni, mennyire bölcs eljárás a társadalmi élet folytonosságát oly vakmerően megtörni, mint az ma történik vagy holnap történni fog a szenvedély erejének vad nyomása alatt. Sokkal végzetesebb az, hogy a nagy reformnak teljesen hazug tartalmat adnak, félreismerve az állam természetét és a nép igazi érdekét.

Varga László SJ *A család az állam életében* című vezércikke a *Magyar Kultúra* 1937. december 5-i számában

tökéletes kifejezése káprázatos változatossággal. Ide tartozik az ember is a maga életének minden vonatkozásában, tehát úgy is, mint társas és államalkotó lény.

Az állam az emberrel született meg. Benne van a vérünkben, igényeinkben; mint valami összükséglet, amelyet a belátás diktál és a kultúrát szomjazó akarat valósít meg. Kívüle és nélküle teljes értékű életünk nem lehet, és egyéni tökéletességünket csak benne érhetjük el. Ezért a hívő ember, akiben az Írás szerint az Úr értelme vagyon, szükségképen közösség- és állampárti. Ha nehéz belső életünkben hiánytalanul tette váltani a Teremtő célgondolatát, még nehezebb a közösségi életet e szerint berendezni. Az a politikai robbanásokban, pusztító kitérésekben megnyilatkozó nyugtalanság, amely az utóbbi évtizedekben állandósult, csak arra mutat, hogy elhatalmasodott a társadalmi szervezetben a rendellenesség, vagyis a vezetőknek és a népnek metafizikát megtagadó s azért szükségképpen államellenes szemlélete és magatartása. A metafizika törvényei még a politika terén is erősebbek, mint az emberi akarat, és előbb-utóbb a fegyverre támaszkodó önkényt is meghajlásra kényszerítik, de még inkább a folytonos alkudozással bajlódó és választási fogásokból tengődő demokráciát. A közjónak, a hatalom és jogrend, állam és társadalom kölcsönös viszonyának

Varga László SJ belgiumi emigrációban és első könyve, az *Új társadalmi rend felé* (1933) (Jezsuita Levéltár és Rendtörténeti Könyvtár)

kezdetleges ismerete is kiveszett már a köztudatból és helyette a párt- és osztályérdeket palástoló, hangulatot korbácsoló szellemtelen jelszavak uralkodnak. Tehát csak az a reformmozgalom vezet célhoz és hozza vissza a rendet, amely a társadalmi lét metafizikájából indul ki, amely annak végső értelmét mutatja meg. A metafizika révén jutunk el ugyanis a lényeg megismeréséhez, amelyből aztán a gyakorlati cselekvés törvényeit vezetjük le.

Amennyiben liberális államtanról beszélhetünk, mert hiszen ez az iskola az államot jóformán csak szükséges rossznak tartotta, annyit el kell ismernünk, hogy volt benne egy értékes igazságtörredék, mivel az embert, pontosabban az egyént és személyiséget állította a társadalmi lét középpontjába, de azt már nem látta meg, mennyire csonka és értéktelen az a személyiség, amely nem tud a közösség hordozója lenni. Ezért kellett ennek a korszaknak forradalomba hanyatlania. Ma viszont az ellenkező végtel jön divatba, hogy így a kavarodás teljes legyen. Sajnos, a katolikus közönség és főleg szociális mozgalmaink a kelő világos látás hiánya miatt, meglehetősen tájékozatlanul állnak a nagy események és a rájuk váró nagy föladatak előtt. Elsősorban ez a körülmény jelent föl nem mérhető veszteséget, meg veszélyt mind az Egyházra, mind az emberi kultúrára. Nem az ostobák hangoskodása, hanem a bölcsek megzavarodása és tétlensége minden társadalmi katasztrófa igazi oka, amit a történelem mindenél világosabban igazol.

Az első nagy módszertani hiba, ami a tiszta látást akadályozza és a fejtelenséget egyre fokozza, az elvont fogalmak és jelszavak garázda tombolása mind a forradalmi, mind a reformért harcoló mozgalmakban, pedig a társadalmi lét nem általános fogalmi képletekből, hanem nagyon is konkrét valóságokból áll. Természetesen e valóságok egymáshoz való viszonyát és rangsorát megállapítani a tudomány hivatása, csak hogy a tudomány e téren az uralkodó pozitivistá szellem hatása alatt túlságos és egyoldalú függésbe került az étellel, mert pusztán a tények és törvényszerűségek kutatására szorítkozott, elvből irtózva minden értékítélettől, aminek következtében a normák keresése elől elzárkózott. A helyes módszert és érzéket jóformán csak a katolikus tudomány képviselte, de a zsarnoki uralmat gyakorló előítéletek miatt az európai szellemi élet fórumán csak lassan tudja kiharcolni magának azt a helyet, amely belső értékénél fogva megilleti. Minden kollektivistá hóborttal szemben, akár nemzetközi, akár nemzeti legyen az, mindig megdönthetetlen tény marad, hogy a földön a legnagyobb érték az ember személyisége mint az egész kultúra hordozója, amit Loyolai Szent Ignác a lelkigyakorlat fundamentumában így szövegezett meg klasszikus tömörséggel: *caetera autem omnia, super faciem terrae sita, creata sunt propter hominem*, azaz minden egyéb, ami az emberen kívül a földön van, az emberért teremtett. Ez olyan hatalmas tény, amely minden tagadással szemben a bennünk levő szellemi erők fölényénél fogva újra meg újra kikényszeríti magának az elismerést. A tényekkel szemben pedig hiába való minden tudálékos elmélet, mert a szellem fölénye nemcsak filozófiai tétel, hanem fizikai adottság, tehát az állam reformjának is e tény elismeréséből kell elindulnia. Önkénytelenül megérezte ezt a marxizmus is, mert a proletárság parancsuralmát csak átmeneti jelenségnek tekintette, és az eszményi társadalmat államnélküli együttélésnek képzelte, ahol mindenki törvény és kényszer nélkül fogja tenni, amit a törvény követel. Elismeri e hatalmas tényt a mai totális forradalom is, amikor hangosan hirdeti, hogy az új világ új embert követel, s azért a nép, de főleg az ifjúság nevelését tekinti első föladatának, jól tudván, hogy ez az egyetlen mód, amellyel fönmaradását biztosíthatja. Államnak és alkotmányának a polgárok lelkében kell gyökeret vernie, különben meghal az állam, még a totális, erős állam is. Nem is e ponton van az igazi nehézség.

Végső oka a társadalom bomlásának az egyén politikai műveltségének hiánya; vannak természetesen közvetlen okok is, de mivel azok többé-kevésbé tudottak vagy könnyen fölismerhetők, taglalásukat e helyen mellőzzük. A politikai műveltség a tudás, de főként a jellem kérdése. Amikor az egyén megtagadja a közösségi köteleket, a maga részéről lényegében már megcsinálta a forradalmat. A terület, a származás, a kultúra és a sors közösségből születik a nemzet, de mindez még nem elég ahhoz, hogy a nemzet fön is maradjon és fejlődni

metafizikai »
reformmozgalom

tudjon. Csak akkor lesz erős és „örök”, ha tagjai a közösség terheit is bírják és akarják vállalni, amiből önként folyik a kérdés, melyik az a szellemi műhely, amelyben ezt a politikailag értékes emberfajta teljes sikerrel lehet formálni?

A CSALÁDOK CSALÁDJA

Végtelen bölcsességgel gondoskodott erről is a Teremtő, de mivel eszes és felelős lénynek alkotta az embert, úgy akarta, hogy tudatosan és szabadon helyezkedjék bele az ő gondolatába. Ez az isteni gondoskodás a család intézményében jutott tökéletes kifejezésre. A legmélyebb műveltségnek melegágya és iskolája ez. Benne érvényesül ugyanis legtökéletesebb formában a szolidaritás törvénye, mert itt az egyén teljesen beleolvad a jóság nagyszerű közösségébe, és mindenki a szív parancsát követve hordja a másik terhét. Egy mindenkiért és mindenki egyért, ez a családi közösségnek alkotmánya, amelyet a szív táblájába vésett a Teremtő lángelméje.

Szülőket és gyermekeket az életadó és életet köszönő szenvedélyes szeretet kapcsolja össze. Ennél mélyebb közösség emberek között el sem gondolható, mert az érzelem összhangja a vér azonosságából is árad, amelyet a közös gondok, közös fájdalmak és örömeik erősítenek csodálatosan tiszta jósággá. Itt a szolgálat a lélek mindennapi igénye és a szív hajlama megelőzi a kötelesség parancsát, és valóban mindenki törvény nélkül cselekszi a törvényt. Minthogy pedig a szeretet az Írás szerint a tökéletesség köteléke, egyúttal a kultúrának is telje[ssége], amihez viszonyítva minden más érték csak járulék vagy kiegészítés. A családi élet tehát a szociális műveltséget nem írással, katedráról tudós előadásokkal, egyesületi szervezkedéssel, hanem a teremtő Jóság ősi gazdagságából, szinte egyenesen isteni bőségéből merítve közvetíti tagjainak, s ezért

» az isteni gondoskodás a család intézményében jut tökéletes kifejezésre

lesz a nemzet erkölcsi vagyonának legfőbb forrása. Itt lesz a gyermekben a közösség jellemet alakító élmény, mielőtt annak fogalmát megismerné. Megtanulja az erős fegyelmet, a tekintélynek kijáró tiszteletet, a testvérekért való lemondást, a figyelmet, gyengédséget, együttérzést a többiekkel. Mivel továbbá minden háztartás egy kis

gazdaság, ha azt jól vezetik, az okos gazdálkodás érzékét is beleoltja a fiatal-ságba, amire sehol másutt nem tehet szert. Anélkül, hogy az iskola vagy jó egyesület értékét lebecsülnők, túlzás nélkül mondhatjuk, hogy ez intézmények soha nem pótolhatják a család nevelő munkáját. Mindig tudatában van ennek az Egyház is, azért védelmezi oly féltő éberséggel a családot mint legfőbb szövetségés az üdvözítés művében. Sőt, a tényeket ismerve, azt is le kell szögeznünk, hogy az Egyház sem érhet el teljes eredményt a lelkek megszentelése terén a keresztény szülők közreműködése nélkül, mert ha ők nem felelnek meg isteni hivatásuknak gyermekeikkel szemben, a pap fáradozása is vajmi gyakran gyümölcstelen marad.

Tudományos szabatosság tekintetében is rendkívül szerencsés ötlet volt a családot a nemzet sejtjének nevezni. A nemzet ugyan minőségileg más, és bizonyos mértékben föltétlenül több, mint a családok számszerű összege, de két vonatkozásban is függőségi viszonyban van ezekkel. Létében és fejlődése szempontjából teljesen rájuk van utalva, mert egy nemzet csak akkor maradhat erős és akkor bírja a versenyt a többiekkel, ha számban és tagjainak egyéni értékében folyton gyarapszik. Az állam maga, mint hatalmi és jogi szervezet, bármennyire szükséges is, csak másodlagos szerepet tölt be, minthogy közvetlenül nem tud életet teremteni. Az élet forrása és hordozója elsősorban a sejt, amelynek erőbőségétől és egészségétől függ a politikai szervezet sorsa, tehát az állam csak úgy tölti be hivatását, ha a sejteket szolgálja. Továbbá bizonyításra nem szoruló tény, hogy a család előbb volt, mint az állam, mert ez a családok és törzsek egyesüléséből keletkezett. Ha pedig ezek hozták létre az államot érdekeik hatékonyabb szolgálatára, akkor nyilvánvaló, hogy a nemzetért van az állam, és nem fordítva. Senki félre ne értsen bennünket! Nem az állam főségét vagy természetes

jogait akarjuk ezzel kisebbiteni, csak a helyét óhajtjuk megjelölni a társadalmi értékek rangsorában, amire ma, a fogalmak bábeli zavarában, kétszeresen szükség van. A közjó, minthogy egyetemes, mindig fölötté áll a magánérdeknek, amennyiben csak ideiglenes javakról van szó, viszont a nemzet összességének java, vagyis az általános jólét magasabb rendű érték, mint a közjó, s azért az utóbbi, tehát az állam is mint annak képviselője és hordozója alá van rendelve.

A CSALÁD KULTÚRÁJA

Nem szabad elhanyagolnunk a közgazdasági szempontot sem. Bizonyára nem egy oka van a gazdasági válságnak, amelyet a kapitalizmus híveinek heves apológiái sem képesek legyőzni, még kevésbé a most tapasztalható átmeneti enyhülés. Nehéz mesterség e válság forrásait mind föl kutatni és jelentőségüket lemérni, de annyi bizonyos, hogy a nyugati országokban bekövetkezett rohamos csökkenése a szaporodásnak vezérszerepet játszik. Amíg a csak fogyasztó és kereső rétegek természetes számaránya ismét helyre nem áll, több mint valószínű, hogy komoly és maradandó megoldást sem fognak találni.

A család forradalmát nem egyedül a helytelen gazdaságpolitika és az alapjaiban téves rendszer idézte elő, hanem az erkölcsi erőket intézményesen romboló korszellem, amely a mostani gazdasági rendszert is bevezette a világba. Más szóval itt is a kölcsönhatások jelenségével állunk szemben, ami annyit jelent, hogy az erkölcsi megújulás az intézmények megfelelő reformja nélkül sem a kívánt célt nem fogja elérni, sem meg nem valósulhat. Az összes osztályok megegyeznek abban, természetesen mind együkük kizárólagosan a maga érdekét tartva szem előtt, hogy az erős államra szükség van, de a családi kultúra sorsdöntő jelentőségéről fogalmuk sincs. Abban a hatalomért folyó vad csatában, amely az egyes osztályok között dúl, a gazdasági kérdés áll előtérben, mivel ezen az alapvető értéksíkon érezhető legdurvábban a társadalmi egység és a jogrend fölbomlása. Értelmes voltunk bizonyos külső erkölcsi szeméremre kényszerít bennünket, amiért is minden párt a közjó tetszetős jelszava mögé rejtje a maga önös céljait, anélkül, hogy a közjó valódi értelmével sokat törődnek.

Ha nagyon őszintén akarunk beszélni, úgy is mondhatnók: a képmutatás társadalmilag kötelező törvény lett. Semmi sem igazolja ezt jobban, mint a kapitalizmus és szocializmus magatartása a családdal szemben. Mindkét iskola a lehető legtöbb ember lehető legnagyobb jóléte érdekében „fárad” és követeli magának a vezetést. Valójában pedig mindegyik pusztítja a családot. A kapitalizmus intézményesen irtotta, amikor a munkaerőt piaci árunak minősítette és a termelési költség csökkentése címén a nőt otthonából, természetes hivatásából kiszakítva, a munkapad mellé kényszerítette, míg a szocializmus elvben is tagadja már a családot a nő fölszabadítását hangoztatva, mert a tulajdon és család szoros összefüggését világosan fölismerte. Mind a kettőt polgári intézménynek bélyegzi és szívós kitartással támadja. Ezen a ponton lesz teljesen nyilvánvaló, milyen éles az ellentét a kereszténység és a mi korunk úgynevezett kultúrája között, és mennyire hiányzik a szellem, a teremtő tehetség a szocialista forradalomból. A kapitalizmus természetes gyermeke gyűlöli ugyan atyját, de semmivel sem különb nála. Senkit se tévesszen meg a szocializmus érzékeny lírája, amely a munkásapa és proletárgyermek embertelen sorsáról énekel sokszor gyönyörű verseket. Ha ez a líra őszinte, akkor következtelen, ha csak balekfogásra készült, akkor utálatosan hazug.

NÉP ÉS CSALÁD VÉDELEM

**AZ ORSZÁGOS
SZOCIÁLIS
FELÜGYELŐSÉG
KÖZLEMÉNYEI
SZERKESZTI
STELLER MÁRIA
I. ÉVFOLYAM
I. SZÁM • 1941.
SZEPTEMBER
ÁRA 50 FILLÉR**

Az Országos Szociális Felügyelőség *Nép- és Családvédelem* című folyóirata első lapszámának címlapja 1941-ben

SZEPLŐTELEN RADIKALIZMUS

Ha a család a legmélyebb műveltség iskolája, amelyet a Teremtő maga alapított, ahol a teljes értékű személyiség formálódik, ha a család a nemzeti lét és az erős állam alapja, ha ősforrása az életnek és mintaképe minden emberi közösségnek, ha belőle született maga az állam is, akkor e tényekből és igazságokból önként következik egy politikai dogma: csak az a reform vezet az igazi célhoz, csak az fogja fölemelni és a történelmi nagyság útjára állítani a nemzetet, amelynek alkotmányát, törvényeit és minden cselekvését a család sarkalatos szociális jelentőségének tudata hatja át. Azt mondják, az ország fundamentuma az igazságosság, mégpedig a szociális igazságosság, csak hogy ez üres szó, elvont, értelmetlen tétel marad, amíg bele tartalmat nem ad a család királyi szerepének fölismerése a nemzet életében. Ha ezt valaki egyszer igazán fölfogta, gyötrően éles világosságban fogja látni egész mai társadalmi és gazdasági szervezetünk, jogrendünk és erkölcsünk borzalmas barbárságát a műveltség mázának megtévesztő külszíne alatt, és látni fogja a kollektív bűnök gyilkos zsarnokságát, amelyet letörni csak egy *könyörtelenül radikális és szeplőtelenül tiszta akcióval* lehet. Ez akciónak elsősorban szellemi mozgalomnak kell lennie, amelyet a lét törvényeinek mélyes megértése sugalmaz és nem szellemtelen ösztönök, s amely nem a demagógia újszerű műszaki fogásaival bódítja és bolondítja a tömeget, de minden eszközt megragad, hogy a jóság és igazság tiszta, de erős szenvedélyét szítsa föl a szívekben.

Mint hogy a mai gazdasági életben annak tárgyi értelme nem érvényesült, ez lett a forradalmi erő gócpontja. Éppen azért a reformnak elsősorban arra kell irányulnia, hogy az állam és gazdálkodó társadalom viszonyát szabályozza, s ezzel a gazdaságot eredeti céljának visszaadja. A nyereségvágy, mint vállalkozásra sarkaló indíték, magában véve még nem esik kifogás alá, csak a szükségletellátást, mint tárgyi célt, háttérbe ne szorítsa, pedig ez az eltévelyedés jelenleg törvényesen megtúrt rendszerré vált. Még végzetesebb bajokat zúdítana ránk olyan reform, amely szocialista csapáson haladva az államkapitalizmus felé sodorna bennünket. Tudvalevő ugyanis, hogy a szocializmus eszménye csak ebben a formában közelíthető meg némileg, ami természetesen az eszmény bukását is jelenti.

A közgazdaság is erkölcsi szervezet, s ennél fogva alá van vetve a jogrendnek. Hogy fontos szerepét a nemzet életében betöltse, megfelelő alkotmányt kell neki adni. Ha mármost nyilvánvaló a család elsőrendű jelentősége a társadalomban, és ha az egyúttal gazdasági közösség is, nem kétséges, honnan merítsük az új alkotmány alapelveit. A család gazdasági szükségletei határozzák meg a gazdasági jogrend elemeit is. Idetartozik: a családi bér vagy átmenetileg a családi pótlék, a vagyonszerzési lehetőség biztosítása a munkáspapa részére, a lakáskérdés megoldása, ezzel kapcsolatban az építési politika gyökeres reformja meg a tulajdonrendszer átalakítása, mivel a kereset mellett a tulajdon a család nyugodt fejlődésének szükséges létalapja. Így sikerül majd azt a szégyenletes nomádságot megszüntetni, amelybe a „civilizált” társadalom taszítja a sokgyermekes szülőt. Természetesen csak törvényekkel és rendeletek útján e hatalmas munkát elvégezni nem lehet, azért kell sürgősen a gazdaság

rendi szervezésének előkészítését megindítani, mert a termelés, a munka, a forgalom és főleg a piac hullámzó életét nem bírjuk a törvény merev korlátai közé szorítani anélkül, hogy meg ne bénítanók.

A nemzetet züllesztő forradalom vad iramban és ijesztő sikerrel folyik, szellemtelen ötletekkel és nyomorúságos kis politikai fogásokkal csak növeljük vakmerőségét és legföljebb pár órával késleltetjük végső győzelmét, amely

Varga László SJ fontosabb művei

Új társadalmi rend felé. 1. kiad. Magyar Kultúra kiad. 1933; 2. kiad. Magyar Kultúra kiad. 1933.

Társadalmi etika. Jézustársasági Kollégium, 1935.

Legyen igazság! Varga László SJ előadásai. Actio Catholica Munkásmozgalma-EMSZO, 1938.

Magyar Cél – Az erkölcsi forradalom programja. EMSZO-Hivatásrend-KALOT kiad. 1938.

Szociális reform és hivatásrendiség. Nemzeti Könyvtár, 1941.

A keresztény állam. Actio Catholica, 1943.

Keresztény felelősség. I-II. kötet, Korda, 1943.

Magyarság és kereszténység. Actio Catholica, 1943.

Tájékozódás. Pázmány Péter Irodalmi Társaság, 1944.

A magyar titok. 1. kiad. Magyar Ház, 1960; 2. kiad. Don Bosco, 2007.

Az élő Isten. Sint-Franciscusdrukkerij, Mechelen, 1965.

Családmodell – Család a Bakáts téri Assisi Szent Ferenc-templom előtt 1954-ben (Fortepan / Zagyva Tiborné)

a nemzetek halálát jelenti. Ide most az egész problémát átfogó nagyvonalú elgondolás kell, amelynek velejét megtaláljuk a családról szóló keresztény tanításban. Az a szociális dogma ez, amelyre támaszkodva a forradalmi világot kiemelhetjük sarkaiból és félelmetes halálsáncain keresztül utakat vághatunk a teremtet élet számára. Előbb azonban ennek az új rendnek tudományát kell megalkotni, ami egy szellemi vezérkar szakértő munkájára vár, mert e tudományt eddig tökéletesen elhanyagoltuk. A mi pompás magyar népünk pedig, amely még akarja a családot, a gyermeket és az erős államot, fönséges igennel fog válaszolni azoknak, akik bölcsék és bátrak lesznek erre az építő nagy harcra fölszólítani, mert első szóra meg fogja érteni benne az életfakasztó értelmet. ■